

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAMET E KURRIKULËS BËRTHAMË TË GJIMNAZIT

FUSHA: ARTE

LËNDA: HISTORIA E ARTEVE

KODI: 1.2.12.B

PROGRAMI I LËNDËS SË HISTORISË SË ARTEVE

PËR KLASËN E 12^{-të}

TIRANË, PRILL 2010

Historia e arteve është lënda që do të studiohet në klasën e 12^{të} të kurrikulës bërthamë, në fushën e arteve. Kjo lëndë vazhdon të luajë një rol të rëndësishëm në plotësimin e formimit kulturor dhe edukimit të nxënësve, duke i zgjeruar më tej njohuritë e tyre për artet.

Ky program jep njohuri të përgjithshme për zhvillimin e arteve nga shekulli XVII deri në ditët tona në periudha të ndryshme historike, arte të cilat ndikuan tek njëri-tjetra dhe ndihmuan në zhvillimin e mëtejshëm të tyre.

Gjithashtu, përmes studimit të përmbajtjeve që ofron ky program, nxënësit do të mësojnë tashmë të krahasojnë duke diskutuar rreth *karakteristikave kryesore të veprave*. Lënda e historisë së arteve iu referohet në mënyrë kronologjike zhvillimit në përgjithësi të arteve, si dhe njohjes së vlerave për lloje dhe gjini të ndryshme pavarësisht artit që i përket. Njohja dhe studimi i historisë së arteve botërore, pasuron kulturën dhe përvojën personale të nxënësve, duke i bërë ata të jenë të ndjeshëm ndaj artit, duke përcaktuar vlerat e veprave të ndryshme të studiuara, si dhe duke i krahasuar këto vlera mes autorëve të njëjtit lloj arti, duke bërë që ata të respektojnë më shumë këto kultura.

Vend të veçantë në program do të zënë veprat më domethënëse për kohën kur u zhvilluan këto arte (art pamor, muzikë, kërcim, teatër), si dhe duke bërë krahasimin e veprave më të spikatura nga periudhat e marra në studim.

1. SYNIMI I LËNDËS

Ky program synon të plotësojë formimin kulturor të nxënësve me njohjen më të plotë të arteve, përmes njohjes së *zhvillimit historik dhe kulturor* nga shekulli XVII deri në ditët tona të veprave dhe autorëve që bënë epokë.

2. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Në përfundim të këtij programi nxënës/i,-ja:

- të përshkruajë zhvillimin e arteve në Evropë dhe botë, në periudha dhe kontekste të ndryshme, bazuar në vlerat artistike të secilit lloj arti;
- të identifikojë përmes veprave më përfaqësuese të arteve *autorin, vendin dhe periudhën*, duke përcaktuar *stilin, gjininë dhe përmbajtjen e veprës*;
- të analizojë, duke krahasuar karakteristikat e veprave artistike brenda të njëjtit lloj arti p.sh.: dy piktura të të njëjtit stil nga autorë të ndryshëm, etj.;
- të bëjë vlerësimin e veprave më përfaqësuese, nëpërmjet trajtimit dhe vlerësimit estetik që i bëhet një vepre arti përmes konceptit të së bukurës;
- të mbajë një qëndrim personal ndaj një vepre arti, duke e sjellë atë përmes një analize të thjeshtë apo një eseje.

3. OBJEKTIVAT SIPAS LINJAVE

34 javë x 1 orë = 34 orë

Linja 1. Historia e artit pamor

Përshkrimi i linjës. Historia e artit pamor luan një rol të rëndësishëm në edukimin e nxënësve. Nëpërmjet studimit, ata identifikojnë *vlera estetike dhe njerëzore* të artit dhe kuptojnë *ndikimin e tij në shoqëri*. Nxënësit analizojnë dhe krahasojnë, përmes një gjuhe të thjeshtë artistike, vepra të ndryshme të artit pamor; shpjegojnë karakteristikat e periudhave dhe stilet e autorëve të ndryshëm që bënë epokë, nga shekulli XVII deri në ditët tona. Përmes imazheve të artit nxënësit mund të kuptojnë më mirë botën kulturore, artistike dhe ekonomike të kohës në të cilën janë realizuar. Nëpërmjet veprës së artit nxënësit mund të njohin të shkuarën dhe aktivitetin njerëzor në periudha të caktuara dhe do të kuptojë se si artisti u jep formë dyshimeve, qartësive ose vlerave që pasqyrojnë karakterin e kohës së tyre.

Orë të sugjeruara: 10

Linja	Objektiva
Historia e artit pamor	<p>Në përfundim të këtij programi nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none">të përshkruajë zhvillimet në artin pamor gjatë periudhave të ndryshme historike, duke u përqendruar në veprat dhe autorët më të spikatur*. Periudhat e marra në studim dhe renditja e tyre:<ul style="list-style-type: none">- arti barok,- arti rokoko,- neoklasiçizmi,- romantizmi,- realizmi,- impresionizmi,- post impresionizmi,- arti në shek. XX- (<i>lëvizjet në artin evropian, fovizmi, ekspresionizmi, abstraksionizmi, kubizmi</i>),- arti Evropian dhe Amerikan – (<i>drejtimet e reja dadaizmi, surrealizmi, ekspresionizmi abstrakt, pop arti, arti konceptual etj</i>);të vlerësojë ndikimin që kanë pasur kulturat tek njëra-tjetra, dhe rolin që kanë luajtur këto ndikime në historinë e artit pamor si: (p.sh.: arti Grek dhe Romak te arti Neoklasik, apo sesi artistët Sezan, Van Gog dhe

* Autorët dhe veprat duhet të jenë më të spikaturit e periudhës.

	<p>Gogen influencuan tek artistët që erdhën më pas, etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë dallueshmërinë që kanë veprat e artit të një periudhe nga një periudhë tjetër (p.sh. idetë, subjekti, stili i veprave në neoklasicizëm dhe romanticizëm); • të zbatojë hapat në vlerësimin e një vepre arti (përshkrimi, analiza, interpretimi, gjykimi); • të zhvillojë një projekt për veprat e artit të periudhave të ndryshme historike (duke i kataloguar sipas karakteristikave); • të marrë pjesë në veprimtari të ndryshme artistike në klasë, shkollë në ekspozita të qytetit apo rajonit ku jeton.
--	---

Linja 2. Historia e muzikës

Përshkrimi i linjës. Kjo linjë do të vazhdojë njohjen e nxënësve me zhvillimin e muzikës, nga periudha e Barokut deri në ditët tona. Përmes studimit të zhvillimit të muzikës ata do të shpjegojnë *ndikimet historike, shoqërore dhe muzikore* të zhvillimit të muzikës dhe karakteristikave të saj nga njëra periudhë historike në tjetrën. Debati, analiza dhe vlerësimi i disa prej veprave më të spikatura muzikore do të shoqërojë nxënësit gjatë studimit të njohurive dhe punës së tyre, duke zhvilluar qëndrimet dhe vlerësimet ndaj pjesëve muzikore që dëgjojnë, pavarësisht llojit apo gjinisë muzikore.

Orë të sugjeruara: 9

Linja	Objektiva
Historia e muzikës	<p>Në përfundim të këtij programi nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përshkruajë zhvillimin e muzikës gjatë periudhave të ndryshme, duke u mbështetur në veprat dhe kompozitorët më të spikatur. <p>Periudhat e marra në studim dhe renditja e tyre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika në periudhën barok, - muzika në periudhën e klasicizmit, - muzika vokale në periudhën e romantizmit, - muzika instrumentale në periudhën e romantizmit, - muzika në shek. XX; <ul style="list-style-type: none"> • të krahasojë dy pjesë muzikore vokale (p.sh.: një arie ose një romancë), duke nxjerrë në pah karakteristikat muzikore të tyre; • të analizojë subjektin e një opere, duke u nisur nga titulli, autori, muzika që dëgjon dhe periudha së cilës i përket; • të debatojë mbi një vepër muzikore instrumentale apo vokale, duke e zhvilluar debatin mbi një argument të

	caktuar; <ul style="list-style-type: none"> të marrë pjesë në shfaqje artistike muzikore të qytetit apo rajonit ku jeton, në veprimtari të ndryshme artistike në klasë, në shkollë etj.
--	---

Linja 3: Historia e kërcimit

Përshkrimi i linjës. Kjo linjë do të njohë nxënësit me etapat e para të lindjes së baletit si një disiplinë e artit skenik dhe me reformat e para që u ndërmorën për ta evidentuar baletin si një zhanër serioz. Përmes studimit të kësaj linje, përveç zhvillimit të baletit, formave të tjera të kërcimit, si edhe veprave më të arrira të disa përfaqësuesve kryesorë, nxënësit do të kuptojnë më mirë zhvillimin e këtij arti në kontekstin historik, shoqëror dhe kulturor të vendit ku ato kanë lindur dhe janë zhvilluar.

Gjithashtu, nxënësit do të njihen me zhvillimin e baletit romantik, përfaqësuesit e baletit Rus gjatë shekullit XIX - XX, si dhe baletet e para simfonike. Përmes studimit të kësaj linje ata do të njihen edhe me zhvillimin e kërcimit modern që i përket shek. XX, duke prekur kërcimet dhe rrymat më kryesore të zhvillimit të kërcimit modern, duke përcaktuar vlerat artistike përmes autorëve kryesorë që i krijuan si dhe kërcimtarëve që u dhanë jetë.

Orë të sugjeruara: 7

Linja	Objektiva
Historia e kërcimit	<p>Në përfundim të këtij programi nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> të përshkruajë zhvillimin e artit të kërcimit, duke njohur periudhat dhe veprat më të rëndësishme, zhanret dhe disa nga përfaqësuesit më të spikatur. Periudhat e marra në studim dhe renditja e tyre: <ul style="list-style-type: none"> zhvillimi i baletit në Itali dhe Francë dhe reformat e Noverit, baleti romantik në shekullin e XIX, baleti Rus në shek. XIX – XX dhe baletet e para simfonike, kërcimi klasik në shek. XX dhe zhvillimi i formave kryesore të tij, kërcimi në shek. XX- zhvillimi i mëtejshëm i baletit klasik dhe reformat e para moderne, lindja e kërcimit modern dhe përfaqësuesit kryesorë të tij; të shpjegojë ndikimin që kanë në zhvillimin e baletit si gjini: <i>muzika, skenografia dhe letërsia</i>; të bëjë dallimin ndërmjet baletit modern dhe atij klasik, duke u ndalur në disa komponentë, si: <i>libreti, muzika, lëvizjet dhe kostumet</i>;

	<ul style="list-style-type: none"> të marrë pjesë në veprimtari të ndryshme artistike të klasës, shkollës, të qytetit apo rajonit ku jeton.
--	--

Linja 4: Historia e teatrit

Përshkrimi i linjës: Përveç njohjes me etapat kryesore të zhvillimit të teatrit në periudhën e klasicizmit deri në ditët tona, vazhdimi i studimit të *historisë së teatrit botëror* në klasën e 12te përcakton ndikimet dhe karakteristikat e tij historike, shoqërore dhe artistike në këto periudha. Paralelisht, përmes njohjes së zhvillimit historik të teatrit, nxënësit do të studiojnë zhvillimin e elementeve kryesore që përbëjnë teatrin, zhvillimin e dramës, të skenës, të artit të aktorit etj. Kjo linjë kërkon edhe thellimin e qëndrimit kritik nëpërmjet kryerjes së disa detyrave të thjeshta, si: p.sh.: analizën e një veprë mjaft të shquar dramaturgjike dhe më përfaqësuese të dramaturgjisë botërore në periudhat e lartpërmendura. Këto aktivitete do të bëjnë që nxënësi të rrisë interesin për artin e teatrit, interes nëpërmjet të cilit nxënësi të mësojë aspekte të tilla si: njohja e vetvetes dhe e të tjerëve, fryma e bashkëpunimit dhe fryma demokratike, aspekte që i edukon shumë mirë arti i teatrit.

Orë të sugjeruara: 8

Linja	Objektiva
Historia e teatrit	<p>Në përfundim të këtij programi nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> të përshkruajë <i>etapat kryesore</i> të zhvillimit historik të teatrit dhe të njohë <i>përfaqësuesit kryesorë të tij</i>: Periudhat e marra në studim dhe renditja e tyre: <ul style="list-style-type: none"> - teatri i klasicizmit, - teatri iluminist dhe romantik, - drama romantike franceze, dramaturgjia angleze, teatri italian, teatri gjerman, teatri rus, etj., - teatri realist dhe ai modern i shek. XIX-XX, - teatri ekzistencialist dhe teatri i absurdit i shek. XX, - tendenca të teatrit bashkëkohor; të përshkruajë zhvillimet e teatrit, përmes karakteristikave të tyre historike, shoqërore dhe artistike; të analizojë një nga veprat më përfaqësuese të dramaturgjisë botërore, duke u mbështetur në elementet përbërës të saj si: <i>lloji i skenës, arti i aktorit dhe regjisorit, teknika skenike</i> etj; të shkruajë një ese rreth 800 fjalë mbi realizimin skenik të një prej veprave dramaturgjike që i ka lënë më shumë mbresa;

	• të marrë pjesë në veprimtari të ndryshme artistike në klasë, shkollë etj.

5. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është një dokument zyrtar, pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtare për lëndën e historisë së arteve. Dokumentet e tjera kryesore janë korniza kurrikulare e gjimnazit dhe standardet e fushës kurrikulare të arteve, ku kjo lëndë bën pjesë. Hartimi i programit është mbështetur te korniza kurrikulare, si dhe te standardet e fushës.

Për të siguruar përdorimin sa më të mirë të programit, është e vlefshme njohja me dokumentet e lartpërmendura.

Historia e arteve në gjimnaz vazhdon të studiohet edhe në klasën e 12^{të}, në 34 orë mësimore gjithsej. Ky program organizohet sipas linjave *historia e artit pamor, e muzikës, e teatrit dhe e kërcimit*.

Përmes këtij programi nxënësit njohin, studiojnë, krahasojnë dhe vlerësojnë artet dhe zhvillimin e tyre në Evropë dhe në botë, e cila realizohet përmes studimit të *veprave të arteve dhe karakteristikave të tyre si dhe përfaqësuesve kryesorë në këto periudha etj.*

Të menduarit kritik për zhvillimin e qëndrimeve dhe vlerësimin e një vepre artistike.

Për të formuar njohuritë dhe qëndrimet artistike të nxënësve në lëndën e historisë së arteve, në përshtatje me natyrën që kanë artet në përgjithësi, mësues/i,-ja duhet të zhvillojë tek nxënësit kulturën e nevojshme artistike, të domosdoshme për njohjen, evidentimin dhe studimin e veprave të autorëve më përfaqësues, duke evidentuar karakteristikat e veprave që ata kanë krijuar. Programi i historisë së arteve kërkon nga zbatuesit që kjo lëndë të mos zhvillohet vetëm në planin teorik, por të trajtohet edhe si një lëndë që përmes *detyrave individuale apo punëve në grup*, të zhvillojë aftësitë *analizuese*, dhe *vlerësuese* të veprave të artit qofshin figurative, skenike, vokale etj., ku çdo nxënës/e duhet të përftojë aftësitë për të mbajtur qëndrim artistik dhe kritik ndaj tyre.

Zbatimi i programit duhet të bëhet duke respektuar parimet e barazisë gjinore, etnike, kulturore, racore dhe fetare.

Objektivat e programit

Objektivat e programit janë për të gjithë nxënësit. Kjo do të thotë se të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia për të nxënë çka përshkruhet tek objektivat. Realizimi i objektivave në tema apo njësi mësimore, si dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit. P.sh.: objektivi i marrë nga linja e artit pamor: “ të përcaktojë për çdo periudhë *autorët më të spikatur dhe veprat më të njohura të tyre*”, kërkon që të gjithë nxënësit të njohin zhvillimet e artit jo duke riprodhuar në mënyrë mekanike njohuritë e marra, por duke gjetur dhe evidentuar përveç autorit disa prej karakteristikave të veprave më të spikatura që bënë epokë, p.sh.: *vendin ku u krijua vepra, lloji i veprës, teknika e*

*përdorur etj...** . Nëse një përdorues i programit nuk e bën këtë, nuk ka zbatuar programin lëndor.

Mësues/i,-ja dhe autorët e materialeve mësimore duhet të mbulojnë të gjithë gamën e niveleve të nxënësve.

Veprat e sugjeruara që duhet të trajtojnë përdoruesit e këtij programi duhet të jenë veprat më të njohura të autorëve. Një listë e autorëve gjendet në fund të kësaj rubrike.

Punët apo veprimtaritë që u kërkohen nxënësve, mund të jenë një ese, një projekt ose veprimtari tjetër krijuese, të zhvilluara individualisht apo në grup.

Orët mësimore

Programi i historisë së arteve është strukturuar në 4 linja që vijnë njëra pas tjetrës.

Sasia e orëve mësimore për secilën linjë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, por janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë.

Domethënë, mësues/i,-ja mund të vendosë të vazhdojë më ngadalë kur vë re se nxënësit hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave mësimore, por mund të ecë më shpejt kur nxënësit demonstrojnë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së historisë së arteve afërsisht **70%** e totalit të orëve mësimore janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore, ndërsa **30%** e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen brenda një linje të caktuar të njohurive bazë të tij (njohuritë dhe konceptet themelore);
- testimin e njohurive bazë;
- integrimin e njohurive të reja të një linje me njohuritë paraardhëse;
- integrimin e njohurive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera brenda fushës së arteve apo edhe më tej (ndonëse këto integrame do të përshkojnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit i duhet kushtuar kohë e posaçme);
- projektin kurrikular lëndor që mund të jetë lëndor apo ndërlëndor;
- përsëritjen vjetore (pavarësisht nga ndarja në linja, lënda duhet parë si një e tërë);
- shkrimin e një eseje rreth 800 fjalë, duke përcjellë emocionet dhe qëndrimin personal rreth një shfaqjeje/vepre artistike, ku pika mbështetëse për hartimin e saj mund të jenë: autori, përmbajtja e veprës, skena, kostumet, interpretuesit etj.;
- projektin p.sh.: me temë “*Shekulli i XIX, shekulli i baletit, i operës dhe i muzikës simfonike*”.

Në orët mësimore që i përkasin përpunimit të njohurive, mësues/i,-ja zhvillon edhe tema me nismën e tij/saj ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund ta kenë pikën e nisjes nga temë mësimore aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Veçanërisht gjatë përpunimit të njohurive duhet t’i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

* Ky shënim është i vlefshëm për të gjithë përdoruesit e programit.

1. aftësive të posaçme lëndore:

- *komunikuese*; komunikimin e saktë të njohurive, mendimeve dhe qëndrimeve rreth arteve në përgjithësi dhe veprave të ndryshme, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik;
- *analizuese*; analizimin e një vepre arti, duke nxjerrë në pah karakteristikat e saj p.sh.: në muzikë: duke dëgjuar një nga veprat më të njohura të Bethovenit (*simfonia e nëntë, apo sonata e hënës*) ata do të kuptojnë gjuhën e muzikës në përgjithësi, duke depërtuar sa më mirë në mendimin që shpreh vepra;
- *krahasuese*; krahasimin e dy veprave artistike, qofshin këto muzikore, figurative, skenike apo koreografike;
- *krijuese*; shkrimin e një eseje (rreth 800 fjalë), duke nxjerrë karakteristikat e një vepre artistike, për të sjellë opinionin dhe qëndrimin personal;

2. *formimit të qëndrimeve*, si qëndrimi etiko-social etj., dhe qëndrimi gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohej mundësia të punojnë detyra tematike, bazuar mbi një tematikë të caktuar etj.

Me nxënësit me vështirësi në të nxënë, duhet të punohet veçmas për realizimin e detyrave, duke iu përshtatur stileve të tyre të të nxënit.

Për zhvillimin e kësaj lënde, rol të rëndësishëm luan *mjedisi, metodat* dhe përdorimi i *teknologjive mësimore* (TV, video, magnetofon, CD, DVD, projektorë etj.), ndërsa për realizimin e projekteve, në varësi nga tema e tyre, kërkohet bashkëpunimi dhe puna në grup.

6. VLERËSIMI

Vlerësimi i nxënës/it,-es përkrah procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënës/it,-es nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat, programin lëndor dhe mësues/i,-ja nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ato objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët.

Mësues/i,-ja zhvillon vetë dhe në bashkëpunim me nxënësit, një larmi mënyrash vlerësimi, që kanë të bëjnë me:

- përdorimin e saktë të njohurive mbi 4 fushat e arteve;
- dallimin e individit (nxënës/it,-es) më të suksesshëm gjatë debatit për krahasimin e dy veprave të artit botëror (art pamor, muzikë, teatër apo kërcim);
- shkrimin e esesë (rreth 800 fjalë) duke përcjellë saktë qëndrimin e vet rreth një shfaqjeje/vepre artistike si dhe duke përcjellë emocionet e veta rreth skenës, veshjeve, muzikës, interpretuesve etj.;
- vlerësimin përfundimtar të një punimi kursi për krijimin e një posteri: ku të veçojnë piktorin/aktorin/kompozitorin/regjisorin apo balerinin e preferuar; CD: ku të sjellë muzikën e preferuar; album me vepra arti 2 – 3 dimensionale etj.;

- evidentimi i individit (nxënës/it,-es), për kërkimin dhe prurjen e informacioneve të sakta dhe në koherencë me detyrën e kërkuar.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj.

Mësues/i,-ja nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore, por për punë të paracaktuara të nxënësve me grupe të vogla, mësues/i,-ja parashtron peshën e vlerësimin me notë të grupit në tërësi apo edhe të çdo nxënësi/e në veçanti.

Si rregull, nxënësit dhe mësues/i,-ja duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara të orëve të kaluara dhe mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësues/i,-ja duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimin dhe kriteret e tij.

Portofoli i nxënës/it,-es, është një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, si dhe një koleksion i punimeve të nxënësve përgjatë vitit shkollor. Ai/ajo mund të përmbajë detyra të ndryshme tematike, të gjitha në dobi të veprimtarive të ndryshme shkollore, produkte të veprimtarive kurrikulare etj. Ato mund të jenë:

- 1 ese,
- albume me foto të autorëve të ndryshëm apo nga vepra e luajtura në skenë,
- Cd apo DVD nga vepra të ndryshme artistike, vokale, koreografike, teatrale apo figurative,
- etj.

Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, mësues/i,-ja rekomandon.

Autorë* të sugjeruar sipas periudhave.

Arti pamor:

Arti Barok:

- Francesco Borromini
- Gian Lorenzo Bernini (skulptor)
- Michelangelo da Caravaggio (piktor)
- Peter Paul Rubens (piktor)
- Rembrandt van Rijn (piktor)
- Jan Vermeer (piktor);
- Diego Velazquez (piktor)
- Antonie van Dyck (piktor)

Arti Rokoko:

- Antoine Watteau (piktor)
- Giovanni Battista Tiepolo (piktor)

Arti i neoklasicizmit:

- Jacques Louis David (piktor)

* Emrat e autorëve janë në origjinal.

- Jean-Auguste-Dominique Ingres (piktor)

Arti i romantizmit:

- Eugene Delacroix (piktor)
- William Turner (piktor)
- Francisco Goya (piktor)

Arti i realizmit:

- Gustave Courbet (piktor)
- Honore Daumier (piktor)

Impresionizmi:

- Edouard Manet
- Claude Monet
- Pierre Auguste Renoir
- Edgar Degas
- Auguste Rodin
- Henri de Toulouse Lautrec

Postimpresionizmi:

- Paul Cezanne
- Vincent van Gogh
- Paul Gogen

Lëvizjet artistike shek XX

Fovistët:

- Henri Matisse

Ekspresionizmi:

- Edvard Munch
- Ernest Ludwig Kirchner
- Egon Schiele

Abstraksionizmi:

- Wasilij Kandinsky

Kubizmi:

- Pablo Picasso
- Georges Braque

Futurizmi:

- Giacomo Balla
- Fortunato Depero

Arti Evropian dhe Amerikan. Dadaizmi:

- Tristan Tzara
- Francis Picabia
- Marcel Duchamp

Surrealizmi:

- Andre Breton
- Joan Miro
- Salvador Dali

Pop arti:

- Roy Lichtenstein
- Andy Warhol

Muzika:

Barok

- Johan S. Bach
- Antonio Vivaldi
- Claudio Monteverdi
- Henry Purcell

Klasike

- Jozef Hajden
- Wolfgang Amadeus Mozart
- Ludvig Van Beethoven

Romantike

- Richard Wagner
- Hector Berlioz
- Robert Schuman
- Franc List
- Johannes Brahms
- Mihail Glinka
- Bedrich Smetana
- Antonin Dvorak
- Rimsky Korsakov
- Gioacchino Rossini
- Felix Mendelssohn
- Frederic Chopin
- Vincenzo Bellini
- Giusepp Verdi
- Petër Ilic Çajkovski

Shekullit 20

- Sergei Rachmaninov

- Claud Debussy
- George Gershwin
- Igor Stranvinsky
- Arnold Scoenberg
- Etj.

Kërcimi

- Marius Petipa
- Lev Ivanov
- Jules Perrot
- Filippo Taglioni
- Fan Esler
- Anna Pavlova
- Isadora Duncan
- Ruth St. Denis
- Hanya Holm,
- Merce Cunningham
- Etj.

Teatër

Disa nga veprat dramaturgjike të periudhave të studiuara nga *klasicizmi, romantizmi, realizmi* etj.

- Denis Diderot
- Johan Wolfgang Goethe
- Fridrih Shiler
- Jan Baptiste Moliere
- Henrik Ibsen
- Anton Çehov
- Luigi Pirandelo
- Bertolt Brecht
- Ezen Jonesko
- Samuel Barclay Beckett
- Federico Garcia Lorca
- Artur Miler
- Etj.

Rekomandim

Për të përmbushur objektivat e lëndës, përdoruesit e programit mund të përzgjedhin vepra dhe pjesë nga autorët e artit botëror sipas periudhave të ndryshme.

Lista është sugjeruese në lidhje me përzgjedhjen. Kjo do të thotë që jo të gjithë autorët janë të detyrueshëm për t'u trajtuar dhe jo të gjithëve mund t'u jepet e njëjta peshë.